Utlåtande JsUU 7/2018 rd– SRR 1/2018 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2019—2022

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2019—2022 (SRR 1/2018 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 18.5.2018.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Jyri Inha, finansministeriet
- lantbruksråd Esa Hiiva, jord- och skogsbruksministeriet
- forstråd Marja Kokkonen, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomidirektör Jukka Nummikoski, jord- och skogsbruksministeriet
- direktör Taneli Kolström, Naturresursinstitutet
- professor Jyrki Niemi, Naturresursinstitutet
- ekonomidirektör Heli Lehtonen, Forststyrelsen
- personal- och utvecklingsdirektör Tapio Pouta, Forststyrelsen
- forskningschef Juha Lappalainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- expert Satu-Marja Tenhiälä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- chef för skogsfrågor i hemlandet Jouni Väkevä, Skogsindustrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Finlands skogscentral
- Maskinföretagarnas förbund rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Klart
5.2

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Jordbruket

Utskottet konstaterar att budgetramen för jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde fram till år 2022 sjunker med cirka 79 miljoner euro jämfört med nivån i 2018 års budget. Budgetramen för 2020 är nästan 233 miljoner euro lägre än 2018 års budget. *Det finns också starka finansieringstryck för förvaltningsområdet och samtidigt för jordbruket i programperioden 2014—2020, särskilt år 2020. Det leder till nedskärningar i synnerhet i anslagen för kompensationsersättningarna och miljöersättningarna som ingår i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland om medlen enligt ramen inte i detta avseende höjs.*

Utskottet noterar att beredningen och eventuellt också genomförandet av jordbrukspolitiken för EU:s kommande programperiod infaller i planperioden 2019—2022. EU:s nya finansierings- och programperiod ska inledas 2021. I statsrådets redogörelse beräknas anslagsnivåerna för 2021 och 2022 motsvara anslagsnivån för innevarande programperiods två första år. I Europeiska kommissionens framställning av den 2 maj 2018 om EU:s finansiering för åren 2021—2027 föreslås EU-stöden för jordbruket bli nedskurna med sammanlagt 5 procent jämfört med finansieringsperioden 2014—2020. De direkta stöden ska skäras ner med 3,9 procent. Stödet för landsbygdsutveckling minskar något mer. *Utskottet anser det därför nödvändigt att nationellt vara beredd på att EU-stöden eventuellt skärs ner och att det får följder för bland annat jordbrukets strukturutveckling.*

Utskottet konstaterar att den nya handlingsmodell för jordbrukspolitiken som EU-kommissionen presenterade i sitt meddelande i november 2017 kommer att överföra mer ansvar till medlemsstaterna och kräver att medlemsstaterna utarbetar sina egna strategiska planer för den gemensamma jordbrukspolitiken. EU definierar således i framtiden endast jordbrukspolitikens basala mål, och medlemsstaterna får mer ansvar för hur målen nås. Medlemsstaterna får således också en skyldighet att följa och rapportera resultaten på ett trovärdigt sätt. Som en följd av det ökar den nationella förvaltningens och myndigheternas arbetsbörda och betydelsen av forskning accentueras. *Därför bör extra resurser reserveras för beredningen och verkställandet av den nya programperioden och för forskning*.

Utskottet konstaterar att jordbruksinvesteringar finansieras både med anslag som reserveras i budgeten och ur Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera). Rekapitaliseringen av Makera enligt regeringsprogrammet upphör efter 2018. I slutet av 2016 uppgick fondens balansräkning till cirka 331,5 miljoner euro. En betydande del av balansräkningen är redan bunden till investeringsbidrag som har beviljats men ännu inte tagits ut. Det beräknas att Makera 2017 förfogade över sammanlagt cirka 125 miljoner euro. De disponibla medlen beräknas minska så att det 2020 endast finns cirka 34 miljoner euro till förfogande. *Utskottet vill därför påpeka att budgetmedlen inom ramen och medlen i Makera inte räcker för att finansiera investeringar enligt målen*. *Medlen för ändamålet måste ökas.*

Utskottet vill betona att tills vidare har de jordbruksinvesteringar som fått stöd upprätthållit produktionsnivån och strukturutvecklingen och ökningen av gårdarnas storlek särskilt inom husdjursskötsel, där antalet gårdar redan länge har minskat med cirka 7 procent per år, vilket har lett till att antalet gårdar halveras vart tionde år. Enligt uppskattningar kunde hela två tredjedelar av investeringarna utebli utan strukturstödet. Jordbrukets konkurrenskraft, särskilt produktionsökningen kräver också i fortsättningen en kraftig ersättning av arbetsinsatsen med kapitalinsats, det vill säga maskiner, byggnader och apparater. För att garantera en positiv strukturutveckling på lång sikt krävs det stabila och långsiktiga jordbruksstöd. *Utskottet vill därför betona att såväl strukturstöden som inkomststöden, särskilt de nationella produktionskopplade stöden, är nödvändiga för att jordbruket ska kunna utvecklas*.

Skogsbruket

Utskottet konstaterar att skogsbrukets framtid ser positiv ut i och med de nyligen gjorda och pågående investeringarna. Bioekonomi och ren teknik är centrala prioriteringar i regeringsprogrammet. Under innevarande år genomförs en uppdatering av Nationella skogsstrategin 2025, och den infaller centralt i ramperioden. Utvecklingen av skogsbruket genomförs till betydande delar genom åtgärderna i skogsstrategin. Under ramperioden genomförs också den pågående reformen av stödsystemet enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (Kemera). Utskottet vill betona att ett villkor för en hållbar tillväxt av den skogsrelaterade bioekonomin är att skogsresurserna kan producera på långsikt på ett sätt som tar hänsyn bland annat till skogsnaturens mångfald, och att det finns en lönsam företagsverksamhet som baserar sig på ekonomiskt utnyttjande av skogsresurserna. *Tillräckliga resurser måste också reserveras för att se till konditionen på vägnätet av lägre rang inklusive skogsvägar så som bland annat Parlamentariska arbetsgruppen för glesbygden förutsatte den 4 april 2018. Annars kommer vägnätet att bli en faktor som begränsar bioekonomins tillväxt vare sig det handlar om skogsbruk, skogsenergi eller andra sätt att använda skogen*.

Utskottet noterar att i och med nya investeringar i skogsrelaterad bioekonomi väntas användningen av virke i Finland växa och det kräver också satsningar på hållbarhet i skogsbruket. Det behövs också extra resurser för forskningsinstituten för att stärka de ekologiska, ekonomiska och sociala förutsättningarna för virkesproduktion och på att utveckla långsiktiga investeringar och tekniska lösningar som främjar en mångsidig användning av naturresurserna. Regeringens spetsprojektsatsningar upphör efter 2018. De har haft en betydande effekt på skogssektorns forskningsfinansiering överlag och naturligtvis också på forskningsfinansieringen för Naturresursinstitutet. Relaterade projekt som har varit verksamma inom förvaltningsområdet är spetsprojekten för det strategiska insatsområdet för bioekonomi och ren teknik och arbets- och inom näringsministeriets förvaltningsområde spetsprojektet för bioekonomi. Utskottet kommer nedan att ägna uppmärksamhet åt det svåra finansieringsläget för forskning i naturresurser.

Utskottet konstatera att programmet Metso är en fungerande metod för att främja skogarnas biologiska mångfald. Men anslaget för ändamålet räcker inte för att förnya alla 10-åriga avtal om miljöstöd. Eftersom nivån på finansieringen under momentet 2008—2011 var ungefär 10 miljoner euro, kommer problemet med den nuvarande finansieringsnivån att tillspetsas under de närmaste åren. På grund av de knappa anslagen har kriterierna redan stramats åt. För att Metsopro-

grammets mål på 82 000 hektar ska kunna nås fram till 2025 måste det årliga anslaget uppgå till cirka 9 miljoner euro från och med 2020.

Som ett led i regeringens verksamhetsplan för 2017—2019 och planen för de offentliga finanserna för 2018—2021 anvisade regeringen totalt 16 miljoner euro i extra resurser för åtgärder inom projektet Turism 4.0 för åren 2018—2019. I 2019 års ramar föreslås för jord- och skogsbruksministeriets del 260 000 euro för huvudsakligen upprustning av rekreations- och vandringsleder. Utskottet noterar att det eftersatta underhållet för rekreations- och friluftsområden inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde uppgår till cirka 6,7 miljoner euro och ökar årligen med cirka 4 procent. Att avveckla det eftersatta underhållet kräver ett årligt anslag på cirka 900 000 euro.

Finansiering av forskning

Statsrådet beslutade den 5 september 2013 om en plan för omstrukturering av forskningsfinansieringen. Som en följd av verkställandet av planen genomfördes i Naturresursinstitutets forskningsfinansiering en bestående överföring av 19 miljoner euro till nya finansiella instrument. För att balansera de offentliga finanserna gjordes dessutom en bestående nedskärning på sex miljoner euro. Basfinansieringen för Luke har därigenom i snabb takt minskat från 95 miljoner euro 2014 till 70 miljoner euro 2018 (-26 procent). Största delen av nedskärningen har överförts till anslagen för rådet för strategisk forskning vid Finlands Akademi och en mindre del till forsknings- och utredningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande. Syftet med ändringen i den finansiella strukturen var att de resurser som överförs från basfinansieringen av forskningsinstitut delvis ska återbetalas som inkomst i form av projektfinansiering av finansiella instrument. Men erfarenheterna av framstegen visar att Naturresursinstitutet hittills har finansierat nya instrument mångdubbelt mer än vad institutet fått in i finansiella resurser för instrumenten. Trots aktiviteten har Naturresursinstitutet av de nya instrumenten på årsnivå lyckats få endast cirka två miljoner euro för forskningsfinansiering. Temana för sökomgångarna för de nya finansieringsinstrumenten har inte i nämnvärd grad bidragit med stöd för regeringsprogrammets prioriteringar i anslutning till bioekonomi och rena lösningar. *Med hänvisning också till det som anförs i punkten om skogsbruk ovan anser utskottet det vara nödvändigt att tillförsäkra resurser för forskning inom ansvarsområdet*.

Rovdjursskador

Enligt 9 § 2 mom. i viltskadelagen (105/2009) kan viltskador (orsakade av bl.a. stora rovdjur) ersättas bara inom ramen för statsbudgeten. *För att ersättningar ska kunna betalas ut utan avbrott och till fullt belopp ska ett så stort anslag reserveras för ändamålet att det täcker in skadorna*. Rovdjursstammarna behöver regleras på ett sätt som fungerar bra och leder till resultat och som baserar sig på förvaltningsplanen, för att skadorna orsakade av stora rovdjur ska minska. Det är enligt utskottet också viktigt att tillräckliga medel anvisas för åtgärder som förebygger skador och att ersättningarna betalas snabbt till skadelidande.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 16.5.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Kari Kulmala blå
medlem Markku Eestilä saml
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Teuvo Hakkarainen saf
medlem Hanna Halmeenpää gröna
medlem Lasse Hautala cent
medlem Reijo Hongisto blå
medlem Susanna Koski saml
medlem Jari Myllykoski vänst (delvis)
medlem Mats Nylund sv
medlem Juha Pylväs cent
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Peter Östman kd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.